

До
Членовете на научното жури
съгласно заповед на Ректора на СУ
„Св. Климент Охридски“
назначено със
Заповед РД 38-570/1.10.2019 г..

Рецензия

от проф. д-р Валентина Попова

относно труда, представен от Анастас Благовестов Пунев, редовен докторант по Граждански процес към Катедрата по гражданскоправни науки в ЮФ на СУ „Св.Кл.Охридски“ на тема: **„СПИРАНЕ НА ИСКОВОТО ПРОИЗВОДСТВО“**, за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Уважаеми членове на научното жури,

I Анастас Пунев е завършил право в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 2012 г. Още като студент проявява научни интереси. По време на следването си печели наградата на името на проф. Витали Таджер за 2010 г., както и Годишната награда за научноизследователска работа на Ректора за 2011 г. От 2010 г. до 2012 г. е съпредседател на Кръжока по гражданско и търговско право. От 2013 г. е практикуващ адвокат към Софийска адвокатска колегия. От началото на 2017 г. води семинарни занятия по граждански процес на студентите от пети курс в СУ „Св. Климент Охридски“, а от 2013 г. е един от треньорите на отбора на университета за състезанието по международен търговски арбитраж Willem Vis (Вилем Вис). Участник е в различни проекти и обучения, сред които изследване на актуалните проблеми на арбитражното производство (2016-2017 г.), сравнителноправно проучване на уредбата на ипотеките (от 2016 г.), преводи на избрани решения на немския Федерален конституционен съд (2017-2019 г.) и други.

Анастас Пунев е зачислен като редовен докторант на 15.01.2016 г. със заповед № РД 20-67/15.01.2016 г. с научен ръководител проф. д-р Анелия Мингова. Докторантът е положил изпити по „Граждански процес“ и английски език с отличен успех и е изпълнил задачите, предвидени в учебния му план. След изтичане на срока /15.01.2019 г./ на докторантурата и след гласуван положителен доклад за работата му, с решение на ФС от 12.02.2019г. той е отчислен с право на защита. В хода на своята работа върху дисертацията е взел участие в шест национални конференции и е направил научни изследвания в университетите в Оснабрюк, Базел и Берн. Автор е на научни и публицистични статии на правна тематика, като статиите му в областта на гражданското материално и процесуално право са 18, от които 7 по темата на дисертационния труд.

II. Темата е актуална и има както теоретично, така и практическо значение, в това число и за подобряване на законодателството.

Трудът е първото в българската процесуална теория монографично изследване на темата „СПИРАНЕ НА ИСКОВОТО ПРОИЗВОДСТВО”. Нейната актуалност се засилва и от обстоятелството, че разпоредбата на чл. 229 ГПК е копие на чл. 182 от стария ГПК, а вече има нови правни фигури в българския граждански процес, които не са съпътствани от съответни изменения на чл. 229 ГПК.

Авторът е използвал традиционните правнодогматичен метод и критически анализ, историческия и сравнителноправния подход. Той показва задълбочени теоретични познания. Чуждите мнения са коректно посочени и обсъдени. Там, където е приел чуждото становище, го е сторил аргументирано и е стъпил върху него. Там където не е приел чуждото мнение, полемиката му е коректна. Изследвана е много широка палитра от съдебна практика. Там, където авторът не споделя разрешенията, дадени в съответните съдебни решения, обосновава своето разбиране; критиката е коректна. Той е търсил и е намерил приложимостта на научните си идеи и изводи в практиката, в т.ч. и относно необходимите изменения на законодателството с оглед на неговото подобряване. Освен това от анализираната от него практика е извел и изследвал проблеми с важно практическо значение. Този подход е дал значимост и достойнство на труда.

III. Относно обема и структурата на труда:

Дисертационният труд е в обем от 374 страници, които включват съдържание, списък на използваните съкращения, увод, три глави, заключение, както и библиография и приложение със синтезиран набор от над двадесет предложения *de lege ferenda*, аргументирани преди това в самия текст. Към дисертацията са направени и 988 бележки под линия, като библиографията наброява 130 заглавия, от които 97 на български език, и 33 на английски и немски език. Обемът съответства на обхвата на разглежданите проблеми, задълбочеността на тяхното изследване и аргументираността на застъпените от автора тези.

Дисертацията е в общи линии добре структурирана. Съдържа увод, три глави и заключение. В увода точно и ясно са определени целта, предмета и задачите на изследването.

В първата глава „Обща характеристика на спирането”- е разгледано понятието за спиране на производството, отграниченията му от близки правни институти, както и анализ на приложното му поле. Както е посочено и в увода на дисертацията и в автореферата, докторантът съзнателно е избегнал традиционния подход за първоначален исторически и сравнително правен преглед на анализирания институт и е предпочел да използва този подход при анализа на отделните основания за спиране на делото. Този подход е малко изненадващ за читателя, но не е попречил на задълбочеността на изследването.

По отношение на точка „II. ПРИЛОЖНО ПОЛЕ НА СПИРАНЕТО, т. 1 Спирането в особените искиви производства“ бих препоръчала на автора да я изнесе от глава първа „Обща характеристика“ в отделна глава, след като разгледа проблемите в общия исков процес или да разгледа спецификите при особените искиви производства при изследването на отделните основания за спиране.

Втора глава – „Основания за спиране на делото” е посветена на отделните основания за спиране на исковото производство.

Третата глава от съчинението „Въздействие на спирането върху развитието на искивия процес” съдържа анализ на въздействието, което спирането оказва върху по-нататъшното развитие на висящия процес. Разгледани са последиците, които спирането на производството разкрива при усложненията на процеса от субективна и обективна страна. Отделено е внимание и на порочните действия на съда при спирането на делото.

В заключението са очертани основните изводи на автора. На края са изведени и систематизирани предложенията на автора *de lege ferenda*.

IV. Относно съдържанието на изследването. Отчитане на приносите. Критични бележки.

В глава първа „Обща характеристика на спирането“ докторантът е извел и обосновал своето разбиране за понятието за спирането на делото като временно прекъсване на разглеждането му поради наличие на законово основание и **съответен съдебен акт**. Очертал е като основни белезите на това понятие четирите елемента: от обективна страна чрез него се прекъсва разглеждането на делото; обстоятелството, че прекъсването е временно, както и че то може да настъпи единствено когато законът го предвижда, а също така че за целта е необходим нарочен съдебен акт. Това разбиране както и аргументите за него заслужават внимание, макар в автореферата авторът да го е нарекъл само „работно теоретично понятие“.

Новост в процесуалната теория относно спирането на искивия процес е обоснованата теза на докторанта, че спирането не настъпва по силата на закона, а за това е необходим изричен акт на съда при наличие на основание за спиране на делото. Тази теза аз споделям по отношение на спирането и прекратяването на изпълнителния процес и значението на постановлението на съдебния изпълнител за спирането, съотв. прекратяването на делото, което докторантът коректно е отразил в дисертацията. Освен чисто теоретичните съображения за естеството на гражданския процес като динамичен фактически състав, авторът умело е използвал като аргумент и разпоредбата на чл. 61, ал. 1 ГПК относно спирането на сроковете.

Трудно би могло да бъде споделено разбирането на автора обаче, че при законосъобразно спиране съдът също може да носи отговорност за забавяне на делото в нарушение на чл. 6 ЕКПЧОС. Той посочва като пример хипотеза при която съдът не е бил наясно или не е могъл лесно да разбере, че е налице основание за спиране на делото. В подобни случаи според мен би могло да се говори по-скоро за незаконосъобразност в липсата на спиране на делото, въпреки наличието на основание за това, което пък от своя страна би могло да доведе до чл. 6 ЕКПЧОС.

Нова в процесуалната наука е класификацията, която докторантът е направил.

Заслужава внимание анализът на разликата между спирането, прекратяването на делото, както и отлагането му за разглеждане в следващо съдебно заседание. Трудно бих могла да споделя обаче разбирането за законосъобразност в искането на страните, когато вместо да искат спиране на осн. чл. 229, ал. 1, т. 1 ГПК искат отлагане на разглеждането на делото за друго заседание. Според мен подобно искане, макар и направено от двете страни,

стриктно погледнато е в противовес на изискването на чл. 3 ГПК за добросъвестно водене на процеса.

Принос има в анализа на разликата между спиране на исковия и на изпълнителния процес, както и съотношението между тях, когато е допуснато предварително принудително изпълнение в хипотезата на чл. 245 ГПК.

В т. 1.1 “Спирането в бързото производство“ бих препоръчала на автора да направи по-ясно разграничение между насрещния иск и инцидентния установителен иск. Струва ми се, че той е допуснал смесване на насрещния иск с инцидентния установителен иск, поради което е извел тезата си, позовавайки се на забраната по чл. 314, ал. 2. При НИ няма отношение на преюдициалност. Такова отношение има при ИУИ. Във връзка с хипотезата на чл. 314, ал. 3 искът за собственост, ако не беше забраната по чл. 314, ал. 3 би могъл да се предяви като ИУИ; искът за подобренията би могъл да се предяви като НИ, ако не бяха забраните на чл. 314, ал. 2 и ал. 3. Тезата на автора във връзка с чл. 314, ал. 3 ГПК, да не се допуска спиране на бързото производство в случаите, когато са предявени иски за собственост и за подобрение, както и предложението му *de lege ferenda* в същата посока съответства на целта на бързото производство. Обаче при предявен иск за собственост следва да се има предвид, че за сметка на бързината, може да се стигне до противоречие между двете решения, съотв. за необходимостта за отмяна на влязлото в сила решение, постановено по бързото производство. Този проблем не стои при предявен в отделно производство иск за подобрения, не само защото се предполага, че бързото производство като такова ще приключи с влязло в сила решение по-рано от това за подобренията. Във връзка с изведеният от докторанта критерий за обективност на връзката за преюдициалност във вр. с чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК, който напълно споделям, обусловеният иск в случая според мен е искът за подобренията, а не за опразването на помещението. Чл. 229, ал. 1, т. 4 в случая според мен изисква спиране на делото по иска за подобренията до приключване на бързото производство за опразване на помещенията с влязло в сила решение.

В глава втора „Основания за спиране на делото“ са анализирани основанията за спиране поотделно съобразно спецификите на всяко от тях, като именно тук авторът е предпочел да направи и съответния сравнителноправен и исторически преглед.

А. При основанието по чл. 229, ал. 1 т. 1 той правилно обосновава ирелевантността на причината, поради която страните искат спиране на делото и критикува практиката на съдилищата да запитват страните дали желаят спиране поради преговори за уреждане на спора или по друга причина, свързана с висящия спор. Във връзка с чл. 229, ал. 1, т. 1 обаче отново ще му препоръчам да отдели повече внимание и на Закона за медиацията.

Споделям утвърденото в процесуалната наука разбиране, че за искането по чл. 229, ал. 1, т. 1 направено от процесуален представител на страната, той по арг. на чл. 34, ал. 3 и във вр. с чл. 231, ал. 1 трябва да има изрично пълномощно. Неубедителна е според мен тезата на докторанта, че такова не се изисква. Вярно е, че последицата по чл. 231, ал. 1 не е единствена последица на спирането на делото, с което тази теза е обоснована. Тази последица обаче е особено тежка за страните.

Б. Принос в процесуалната наука с важно практическо значение е изследването на приложението на чл. 229, ал. 1, т. 2 ГПК при прекратяване на ЮЛ – страна, без ликвидация, с ликвидация и прекратяване и заличаване поради несъстоятелност. Критиката на приетото в т.

10 на ТР № 1/2017 г. по тълк. д. № 1/2017 г. на ОСТК на ВКС приложение по аналогия на чл. 11 ЗН е много добре обоснована и я споделям напълно.

В. Неприемлива е тезата на автора, че анализът на чл. 229, ал. 1, т. 3 ГПК, отнасящ се за спиране на делото „когато е необходимо да се учреди настояничество или попечителство на някоя от страните“ показва, че в тази хипотеза съдът, който разглежда висящото дело е този, който трябва да се ръководи от фактически, а не от юридически критерий при допускане на спирането, защото логиката на закона е, че релевантната преценка е тази на съда, пред който се развива делото, а не на съда, който е образувано или ще се образува производство по запрещение. Тази теза практически води до отнемане на дееспособността на ФЛ ad hoc и не държи сметка, че не случайно законодателят е обособил особено исково производство за поставяне под запрещение, при това при задължително участие на прокурора в него.

Г. Най-голямо внимание докторантът е отделил на анализа на основанието за спиране по чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК /когато в същия или в друг съд се разглежда дело, решението по което ще има значение за правилното решаване на спора/, което без всякакво съмнение има важно практическо значение. Умело е използван историческият и сравнителноправният подход. Проблемите за спиране при преюдициалност са изследвани задълбочено и всеобхватно. Обсъдени са изчерпателно възможни конкретни правни казуси, разкриващи белезите на преюдициалност между предметите на висящите дела, както и такива, при които такава връзка не е налице.

1. Чрез метода на систематично тълкуване докторантът обосновано е стигнал до извода, че преюдициалността по чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК обхваща хипотези на определен тип обвързаност, при което при решаването на делото съдът ще бъде длъжен да се съобрази със силата на пресъдено нещо на решението по друго дело, защото в противен случай би постановил неправилно решение.

2. Научен принос с практическо значение има изграденото понятие за преюдициалност, като еднопосочна, логическа и обективна връзка на зависимост между предметите на две съдебни решения, като преценката за тази преюдициалност не зависи от волята на страните, а от съотношението между предявените спорни права. Верен е основополагащият извод, че пределите на СПН са определящи за отговора на въпроса, че делото трябва да спре на основание т. 4 при субективен идентитет относно лицата – обвързани от СПН по обуславящото и обусловеното дело, в т.ч. когато има само частично тждество на страните.

3. Предизвикателство за съвременната процесуална теория е разбирането на автора, че СПН обхваща и юридическите факти, които са непосредствено свързани с основанието на иска. То е показателно за творческата му смелост. Той е разгледал този въпрос във връзка с изискването за обусловеност по чл. 229, ал. 1, т. 4. Не е ясно кои факти има предвид авторът. Защото в автореферата говори за юридическите факти, които се съдържат в основанието на иска, а в дисертацията за факти, свързани с основанието на иска. В чл. 298, ал. 1 е постановено, че влиза в сила между същите страни, за **същото основание** и на същото искане. Т.е. цялото основание като съвкупност от ЮФ. Разпоредбата не се отнася до свързани с това основание факти. Ако авторът има предвид свързани с основанието факти, то той излиза извън основополагащият критерий, който той правилно е извел в глава първа на дисертацията че решението по обуславящия иск трябва да има СПН, която да се зачете от съда по обусловения иск. Впрочем останах с впечатлението, че повече от примерите, които авторът е посочил в подкрепа на тезата си, се отнасят до преюдициалност на права, а не на факти. Ако

авторът има предвид юридическите факти, включени в основанието на иска, то неговото становище в моите очи в известна степен клони към разбирането на ВС /изоставено от сегашния ВКС/, в което се приемаше, че решението има СПН по отношение на главните, решаващи мотиви, което имаше важно значение за практиката.

Въпросът за СПН по отношение на правопораждащите факти е разгледан и решен в ТР №3 от 22.04.2019 год. по тълк.д. № 3/2016 г. на ОСГТК във връзка с частичния иск. В т. 1 е прието, че решението по уважен частичен иск за парично вземане се ползва със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното субективно материално право при предявен в друг исков процес иск за защита на вземане за разликата до пълния размер на същото парично вземане, произтичащо от същото правно основание във вр. с изменението на чл. 126 ГПК и предвидената с него изрично допустимост на последващия частичен иск. В т. 3 на ТР се прие, че в този случай производството по последващия частичен иск следва да бъде спряно на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК /или двете дела да бъдат съединени за разглеждането им в едно производство на основание чл. 213 ГПК/. Спирането на делото по втория частичен иск е обосновано от ОСГТК на ВКС със СПН на решението по първия частичен иск по отношение на основанието на иска, включващо правопораждащите факти. Отношенията между двата частични иска не са отношения на преюдициалност, но и тук е поставен въпросът за зачитане на СПН по отношение на включените в основанието на двата иска правопораждащи факти, които са идентични. Касае се за отделни части на едно и също вземане с едно и също основание. Затова отношението между основанието на първия частичен иск и предявения с втория частичен иск размер на вземането, е ако не напълно идентично с понятието за преюдициалност, то поне много близко до него, като обективна връзка на обусловеност. Авторът критикува чл. 126 ГПК в сегашната му редакция, но тя е действащо право и като такова не може да се игнорира. Бих му препоръчала да обърне по-голямо внимание на това ТР и на изложените в него съображения и тогава да изведе предложенията си de lege ferenda.

4. Заслужава да бъде споделени тезите на автора, както и аргументите му в тяхна подкрепа, в които аз също намирам принос за процесуалната наука с практическо значение, а именно, че:

4.1. Обусловеност по смисъла на т.4 е налице и в случаите, когато предметът на обуславящия иск би могъл да бъде предмет на инцидентно разглеждане по обусловения иск, отразено в мотивите към решението по него, защото в противен случай паралелното разглеждане на двете дела би създавало възможност за противоречиви становища по един и същи въпрос. Значим е и аргументът, че доколкото в мотивите си съдът може инцидентно да се произнася по обуславящи въпроси, независимо от компетентността си да ги реши със СПН, то невъзможността той да спира висящото дело на основание т. 4 би обезсмислил самото му съществуване.

4.2. Обуславящият въпрос от значение за изхода на обусловеното дело би могъл да е само материален, тъй като само материалните въпроси имат значение за попълването на фактическата обстановка с оглед на правилното решаване на делото, а освен това има различна уредба за случаите на процесуални въпроси, налагащи съобразяване от страна на решаващия състав.

4.3. Спирането трябва да се допусне при предявяване на насрещни права на ответника в отделен процес, когато те имат обуславящ характер спрямо вече предявеното дело.

Обоснована е критиката на съдебната практика, според която възможността за инцидентно обсъждане на спорните въпроси като част от мотивите по висящото дело отнемат възможността тези въпроси да станат годин предмет на самостоятелен обуславящ иск. Във всички случаи, в които самият закон не е ограничил процесуалните възможности на ответника за предявяване на насрещните си права, самостоятелните си права ответникът може по своя воля да предяви в самостоятелен процес, ако се стреми към сила на пресъдено нещо. Водеща за спирането е императивно вложената в разпоредбата на чл. 229, ал. 1, т. 4 обективна връзка на преюдициалност.

4.4. Заслужава внимание изследването за обуславящото значение на всяко висящо производство, а не само образуваното пред съд дело, като във връзка и с чл. 17, ал. 2 ГПК авторът е обосновал извода за приложението на чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК /напр. когато административният акт е елемент от правопораждащия субективното гражданско право ФС; административно производство за изменение на ПУП във връзка с делбено производство/.

4.5. Обоснована и заслужаваща подкрепа е критиката на ТР № 2 от 19.11.2014 г. по тълк. д. № 2/2014 г., ОСГТК на ВКС, в което е прието, че висящото гражданско дело, спорът по което е пряко свързан с приложението на подзаконов нормативен акт, не е обусловено по смисъла чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК от решението по административното дело, образувано по оспорване на същия акт с искане да бъде обявен за нищожен или отменен.

4.6. Заслужава внимание анализът на хипотезата на чл. 343 ГПК, както и изводът на автора, че тя създава един двойствен режим на изследване на преюдициалните въпроси, като част от тях могат да бъдат предявени за общо разглеждане с иск в хода на особения исков процес за съдебната делба, докато други – не, но при всички положения тези въпроси са обуславящи и при самостоятелното им предявяване трябва да доведат до спиране на делбеното производство. В синхрон с утвърденото в процесуалната наука разбиране е тезата на автора, че при влизане в сила на решението по първата фаза на делбата страните не могат да потърсят ново разрешение на спора относно лицата, имуществата и квотите на съсобствеността, защото решението по първата фаза на делбата има самостоятелна функция и преклудира бъдещи претенции в тази връзка.

4.7. По отношение по въпроса, поставен с т. 2 от тълк. д. № 2/2017 г. на ОСГТК на ВКС, авторът обосновано е приел като правилно възприетото решение на ВКС, че искът за вземането на кредитора е обуславящ за предявения Павлов иск, поради което в тези случаи е необходимо да се спре делото по Павловия иск на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК.

4.8. Заслужава внимание критичният анализ на мотивите към възприетото тълкуване на спирането по чл. 292 в решението по ТД № №8/2013 ОСГТК на ВКС. Заслужава подкрепа предложението *de lege ferenda* за необходимостта да се предвиди изрично правило за спиране на висящите производства, независимо от това, в коя инстанция са, при наличие на висящо тълкувателно дело пред ВКС, както и обосновката към това предложение. Създаденият двойствен режим между отделните инстанции е изкуствен и стимулира продължаване на създаване на противоречива съдебна практика. Особено опасно е сегашното разрешение при делата, решенията по които на осн. чл. 280, ал. 3 не подлежат на касационно обжалване.

Затова заслужава да бъде споделено предложението *de lege ferenda* да се предвиди възможност за отмяна на влязлото в сила решение, което противоречи на последващо тълкувателно решение на ВКС, като в чл. 303 ГПК се създаде ново основание за отмяна.

Посочените две предложения de lege ferenda би трябвало да бъдат възприети от законодателя едновременно, защото между тях има много тясна връзка.

4.9. За първи в българската процесуална теория е изследван задълбочено, включително в сравнителноправен аспект, въпросът за паралелните процеси пред съд и арбитраж. Заслужават подкрепа изводите, направени въз основа на съотношението между правораздавателната компетентност на държавния и арбитражния съд, с предложението да се предвиди специално основание за спиране на делото пред съда, когато при наличие на арбитражна клауза вече е сезиран и арбитражен съд, докато последният се произнесе по своята компетентност.

Заслужават внимание анализът на възможността за предявяване на установителен иск пред съда с предмет оспорване на валидността на арбитражната клауза, както и възможността арбитражът да спира производството по негова дискреция, когато пред съда е предявен такъв иск.

Д. Теоретична стойност с практическо значение има изследването на спирането по чл. 229, ал. 1, т. 5 ГПК във вр. с чл. 300 ГПК. Заслужава внимание тезата на автора, че чл. 300 ГПК, което обвързва гражданския съд с произнасянето на наказателния съд единствено с онези случаи, при които юридически факт на материалното наказателно право е част от гражданскоправния фактически състав, а не изобщо за случаите, когато има някаква връзка между гражданското дело и конкретно наказателно правоотношение.

Е. Във връзка със спирането по чл. 229, ал. 1, т. 6 ГПК заслужава внимание изследването на автора относно правомощията на съдилищата за сезиране на КС. Подкрепям извода му, че съдиите извън ВКС са поставени в твърде нелека ситуация съобразно правомощията си при констатация за противоконституционност на закон. Изследван е и въпросът за непосредственото действие на конституционните норми по чл. 5, ал. 2 КРБ и основополагащото за тълкуването на чл. 5, ал. 2 КРБ Решение на Конституционния съд № 10/1994 г. Заслужава вниманието на законодателя предложението de lege ferenda за разширяването в чл. 150, ал. 2 КРБ на обхвата на лицата, легитимирани да упражняват конституционен контрол чрез сезиране на Конституционния съд и спрямо всеки друг съд извън ВКС и ВАС, както и аргументацията на автора в подкрепа на това предложение.

В глава трета, „Въздействие на спирането върху развитието на исковия процес” е разгледано развитието на производството при възникване на основание за спиране.

Обоснован и заслужаващ подкрепа е изводът, че във връзка с на разпоредбата на чл. 7, ал. 1 ГПК, съдът е длъжен да спре делото, когато е налице предвидено в чл. 229, ал. 1, т.2-6 основание, както и че това не отменя правото на всяка от страните да поиска от съда спиране на производството, както и да доказва настъпването на съответното основание. Очертана е спецификата на т. 1 /по искане на страните/, като е посочено, че в този случай той трябва да прецени дали то е надлежно направено, без да е нужно да изследва причините за него.

Заслужава внимание изводът да необходимостта и наложителността съдът първо да провери редовността на исквата молба и след това с основанието за спиране.

Заслужава внимание анализът на момента, в който може да се спре делото във връзка с развитието на процеса в отделните инстанции.

Заслужават внимание анализа и изводите за приложението на основанията за отмяна по т.4 и 5 при другарството и относно подпомагащите страни. При обикновеното другарство спирането на делото във втора инстанция, когато единият обикновен другар не е обжалвал или не се е присъединил към жалбата на другия се сблъсква с изричната разпоредба на чл. 271, ал. 3, чиято критика споделям и която се нуждае според мен от изменение *de lege ferenda*.

Заслужават внимание тезата на автора, че връзката на обусловеност води до спиране не само на главния, но и на евентуално съединените с него искове, тъй като основно значение за спирането по т. 4 има не съотношението между обусловените искове, а предмета на обуславящия.

По отношение на полемиката с определението на ВКС, с което съдът е отказал да спре делото, по което е предявено възражение за прихващане, в дисертацията за мен не е много ясно за кой обуславящ възражението за прихващане иск говори докторантът. Ако това е осъдителен иск за насрещното вземане на ответника, предмет и на възражението за прихващане, аз смятам, че е налице основание за спиране, но не на делото, по което е предявено възражението за прихващане, а по делото, по което е предявен осъдителният иск. Прихващането има за последица погасяването на двете насрещни вземания. На осн. чл. 298, ал. 4 решението по възражението за прихващане има СПН, в т.ч. и по отношение на вземането на ответника, а също и относно погасяването на двете насрещни вземания поради прихващане. Ако възражението за прихващане бъде уважено, осъдителният иск следва да бъде отхвърлен. Ако то бъде отхвърлено поради несъществуване на вземането, или липса на изискуемост, осъдителният иск трябва да бъде отхвърлен, освен ако не са налице нововъзникнали факти. Ако възражението за прихващане е отхвърлено заради некомпенсируемост на вземането, осъдителният иск би могъл да бъде уважен.

Трудно бих могла да споделя идеята на автора за въвеждане и на т. нар. „спор за преюдициалност“, който да разреши проблема при два паралелно спрени процеса на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК, обосновано със съображението, че тъй като в този случай се стига до практически отказ от правосъдие, а нито един от двата съдебни състава не е обвързан от произнасянето на другия. Определението за спиране на делото обаче като преграждащо пътя на процеса подлежи на обжалване и страната може да се защити чрез обжалване на определението за спиране, което счита за незаконосъобразно.

Научен принос с практическо значение е изводът на автора, че възобновяването на делото по чл. 229, ал. 1, т. 1 ГПК може да се постанови дори и ако само един от другарите /независимо от вида на другарството/ го поиска, защото в противен случай другарят, който иска възобновяването, ще остане без възможност за защита срещу прекратяването и заличаването на последиците от водения процес.

Заслужава да бъдат споделени изводите на автора относно значението, както на спирането, така и на възобновяването на делото относно процесуалните срокове, както и за необходимостта съдът да уведоми страните. Интерес представлява направеният тук сравнителноправен преглед с немското право, както и предложението *de lege ferenda*.

Важно не само теоретично, но и практическо значение има анализът на автора за обсега на проверка в производството по обжалване на определението за отказ от възобновяване на делото и категоричният извод, че предмет на преценка е единствено дали са

налице основание за възобновяване, но не може да се преразглежда самото определението за спиране на делото. Във връзка е обжалването на това определение е обсъдено и ТР №6/2017 на ОСГТК. В съответствие с утвърдената в българската процесуална наука концепция за производството като динамичен фактически състав е изводът на автора, че незаконосъобразното определение на съда за възобновяване на делото, не подлежи на самостоятелно обжалване, но страната може да се релевира тази незаконосъобразност в жалбата си срещу решението, постановено въпреки наличие на основание за спиране.

V. Научните приноси на автора съм изложила подробно в настоящата рецензия.

Направените критични бележки не намаляват достойнствата на дисертационния труд, неговата теоретична и практическа значимост.

Авторефератът и очертаването на приносите в него са коректно съставени.

VI. Заключение

В заключение смятам, че представената дисертация на тема: „СПИРАНЕ НА ИСКОВОТО ПРОИЗВОДСТВО” отговаря на изискванията на чл. 6, ал.3 от ЗРАСРБ, чл.27, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 66, ал.1 от приложимия Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Кл. Охридски“ от 2011 г.

Налице е цялостно задълбочено монографично изследване, което може да бъде защитено като дисертация за получаване на образователната и научна степен „доктор по право”. Трудът съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват принос в науката с практическо значение. Той разкрива задълбочени теоретични знания на автора по специалността, както и способност за самостоятелни научни изследвания и голям творчески потенциал.

Въз основа на изложеното убедено предлагам на научното жури да присъди на докторанта Анастас Благовестов Пунев, образователната и научна степен „доктор” по научната специалност граждански процес, научно направление 3.6 - „право”.

23.11.2019 г.

София

проф. д-р Валентина Попова